

УДК 336.4

Д.О. Гончаров

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ

Розглянуто сучасні проблеми забезпечення сприятливого інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості України.

Ключові слова: інвестиції в основний капітал, іноземні інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, конкурентоспроможність.

Рассмотрены современные проблемы обеспечения благоприятного инвестиционного климата и инвестиционной привлекательности Украины.

Ключевые слова: инвестиции в основной капитал, иностранные инвестиции, инвестиционный климат, инвестиционная привлекательность, конкурентноспособность.

The modern problem of providing a favorable investment climate and investment attractiveness of Ukraine.

Keywords: capital investment, foreign investment, investment climate, investment attractiveness, competitive.

Постановка проблеми. Інвестиції відіграють центральну роль в економічному розвитку країни, вони визначають загальне зростання її економіки. Від ефективності інвестиційної політики залежать стан виробництва, рівень технічної оснащеності основних фондів підприємств, можливості структурної перебудови економіки, вирішення соціальних і екологічних проблем. Інвестиції становлять основу розвитку підприємств, окремих галузей і економіки в цілому. У сучасних умовах вони є найважливішим засобом забезпечення структурних зрушень у народному господарстві, зростання технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро- і макрорівнях. Активізація інвестиційного процесу є одним із надійніших механізмів соціально-економічних перетворень. Зараз в Україні існує проблема дефіциту фінансових ресурсів. Сьогодні держава не в змозі здійснювати інвестування

різних сфер економіки через брак бюджетних коштів. Отже, серед проблем, які потребують негайного вирішення, одно з перших місць займає проблема нестачі інвестиційних ресурсів в економіці України та створення сприятливих умов для їх нагромадження. Варто зауважити, що процеси економічного росту обумовлюються обсягом і темпами зростання інвестицій, їх структурою та якісними характеристиками. Незважаючи на активізацію інвестиційного процесу в Україні, позитивні тенденції в інвестиційній сфері ще не набули сталого характеру. Крім цього, ринкова організація економічної діяльності будується на вільному розподілі інвестицій із властивими йому особливостями регіональних і галузевих умов інвестування. У зв'язку з цим проблема покращення інвестиційного іміджу України є достатньо актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам залучення інвестицій в економіку України та вивченню її інвестиційного клімату присвячені праці багатьох вчених. Зокрема, І.Бланка, О.Гаврилюка, Л. Гончаренко. Однак проблеми забезпечення сприятливого інвестиційного клімату потребують постійного розгляду, аналізу та вирішення [1-3].

Мета статті. Метою статті є проаналізувати сучасні проблеми та визначити основні напрями підвищення інвестиційної привабливості України.

Виклад основного матеріалу. В економічній літературі існують різні підходи до визначення інвестиційної привабливості держави як сукупності політичних, правових, економічних, екологічних і соціальних умов, що впливають на інвестиційну діяльність вітчизняних і закордонних інвесторів. Слід зазначити, що систему визначальних чинників складають: політико-правове середовище, що характеризується політичною стабільністю суспільства, наявністю і стабільністю нормативної бази підприємницької і

інвестиційної діяльності; економічне середовище, або стабільність національної валюти, темпи росту інфляції, режим оподаткування, валютного регулювання та контролю, стан фондового ринку і фінансово-кредитної системи, платоспроможність внутрішнього ринку; ресурси і інфраструктура, соціально-культурне середовище, екологія.

Сьогодні Україна не здобула серйозних досягнень у забезпеченні національної конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості [2, с.68].

До чинників, що забезпечують подолання або зниження ризиків для інвесторів в Україні, належать:

- 1) рівень розвитку продуктивних сил та стан ринку інвестицій;
- 2) правове поле держави (законодавча база);
- 3) політична воля усіх гілок влади;
- 4) стан фінансово-кредитної системи;
- 5) статус іноземного інвестора;
- 6) інвестиційна активність населення.

Важливу роль у формуванні сприятливого інвестиційного клімату в Україні відіграють: фондовий ринок, фінансово-кредитна система, залучення іноземного капіталу, інвестиційна активність населення, структурно-інноваційна перебудова економіки та інші чинники.

Зазначимо, що Україна покращила свої позиції у порівнянні з минулим роком за показником отримання дозволів на будівництво, подолання неплатоспроможності за рахунок більш чітких процедур і термінів, а також кращого захисту кредиторів.

Україна має великий споживчий ринок. За рівнем промислового виробництва Україна посідає одне з провідних місць у світі, зокрема за видобутком руди і виробництвом сталі. Перспективними є чорна та

кольорова металургія, які становлять майже чверть усього промислового виробництва, машинобудування, хімічна та нафтохімічна галузі, легка промисловість.

Науково-технічний комплекс України за своїм обсягом і потенціалом залишається одним з найбільших в Європі і другим після Росії серед країн СНД. Країна має статус атомної і космічної держави.

Тому для перетворення зазначених сприятливих факторів у переваги України в справі створення її високої інвестиційної привабливості з боку держави, насамперед, необхідне здійснення відповідних заходів.

Варто також зазначити, що за останні роки спостерігається непропорційний розподіл обсягів залучення інвестицій у регіони України. До восьми регіонів: Дніпропетровської, Харківської, Донецької, Київської, Львівської, Одеської, Запорізької, АР Крим та до м. Київ надходить найбільше всього інвестицій – 89,2 відсотка усіх залучених прямих іноземних інвестицій. Це саме ті регіони, які на сьогодні вже є економічно розвинутими та найбільш привабливими для іноземних інвесторів. Таке спрямування прямих іноземних інвестицій та інвестицій в основний капітал в регіональному розрізі не сприяє рівномірному соціально-економічному розвитку регіонів та посилює подальше збільшення їх розриву.

Для залучення масштабних іноземних інвестицій в українську економіку у формі підприємницького капіталу потрібно ще багато що зробити. Мова йде, перш за все, про дебіюрократизацію адміністративних дозвільних і погоджувальних процедур, зведенні їх до необхідного мінімуму. Зокрема, назріло скорочення сфери ліцензування інвестиційної діяльності і спрощення його процедур, а також реєстрації підприємств з іноземними інвестиціями.

Також пріоритетними цілями інвестиційної політики слід визначити розроблення заходів щодо активізації інвестиційної діяльності та мобілізації фінансових ресурсів, необхідних для інвестування, реалізацію комплексних державних програм будівництва, забезпечення структурних перетворень та підвищення ефективності капітальних вкладень, скорочення термінів окупності витрат [3, с. 179].

Та все ж головним, на наш погляд, є послідовне і неухильне наближення перехідної української системи управління підприємствами і інвестиціями з властивими їй вадами до нормальної моделі змішаної економіки, що успішно функціонує в найбільш розвинених країнах. Для досягнення цього необхідно введення ефективної процедури банкрутства, забезпечення фінансової прозорості звітності на всіх рівнях управління, надійний захист інтересів і прав міноритарних акціонерів, а також рішуча боротьба з економічною і кримінальною злочинністю, корупцією, відмиванням брудних грошей і нелегальним вивозом їх за кордон.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, головним завданням на короткострокову перспективу можна виділити підготовку необхідної правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення інвестиційного клімату й формування основи збереження та нарощування конкурентоспроможності вітчизняної економіки, а також створення умов для зацікавлення національних інвесторів вкладати кошти та використовувати прибутки всередині країни, не вивозячи їх за кордон. Крім цього, варто розробити регіональні плани підвищення інвестиційної привабливості регіонів України як окремі документи, або в рамках розробки регіональних стратегій розвитку, з урахуванням особливостей їх поточних рейтингів інвестиційної привабливості, забезпечити державний моніторинг

виконання цих планів як одного з критеріїв успішності діяльності місцевих державних адміністрацій, підготувати перелік заходів щодо посилення відповідальності представників органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування за вчинення корупційних та інших дискримінаційних дій щодо інвесторів. Слід також відмітити, що вкрай важливим кроком для стимулювання внутрішніх інвестицій є залучення заощаджень населення. Для цього доцільно ввести додаткові пільги з оподаткування доходів, отриманих від інвестиційної діяльності в українські підприємства та отримання кредитів на здійснення інвестування, створити систему страхування капіталу громадян від несприятливих чинників в економіці, що можуть негативно вплинути на рівень прибутку власників капіталу.

Література

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент /И. А. Бланк. – М.: Эльга, Ника-Центр, 2001. — 448 с.
2. Гаврилюк О.В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України / О. В. Гаврилюк. – Фінанси України. – 2008. - №2. – С. 68-81.
3. Гончаренко Л. П. Инвестиционный менеджмент: учебное пособие. – М.: КНОРУС, 2005.– 296 с.
4. Інвестиційний клімат в Україні: яким його бачить бізнес [електронний ресурс]: Режим доступу:
<http://www.innovations.com.ua/ua/articles/opmanage/17816/rezultati-doslidzhennya-ifc-investicijniklimat-v-ukrajini>
5. www.ukrstat.gov.ua Держкомстат.